

# Holdt nazismen tilbake



*'ALLO 'ALLO! Sambandsmenig Odd Lund med sin bærbare radio. – I dag er jo alt forhåndsinnstilt og greier... Kjedelig, mener Lund om dagens noe lettere utstyr.*

– Tysklandsbrigaden var med på å gjøre Tyskland til det landet det er i dag. Nazismen var fortsatt sterk i etterkrigstiden, mange tyskere lengtet tilbake til Hitlers ordnede forhold, forteller Odd Lund (74).

Lund var sambandsmenig i brigade 491. Han var knapt 20 år gammel, og syntes alt var spennende.

– Det verste var manøvrene, vi skjøt jo med skarpt på hverandre!

## Fiskeboller til besvær

Lund husker aller best en tidagers manøver på Lynneburg-heden. Sambandet lå langt fremme i striden, og ble sittende fast ved en elv. 36 timer uten mat og drikke.

Da de endelig kom frem til leiren, midt på natten, så Lund at han hadde fått pakke hjemmefra. Han vekket post-offiseren i håp om at det var noe mat i pakken. Det var både fyrstekaker og en boks fiskeboller. Lund gav kakene til kameratene og satte til livs alle fiskebollene.

– Det skulle jeg ikke gjort. Jeg hadde fiskeboller fra nederst i magen til langt opp i halsen. Det var så vondt! Jeg løp på toalettet og drakk vann. Jeg husker følelsen fortsatt: som ei høne som legger egg. Slik kom fiskebollene ut også: plopp, plopp, plopp. Å, herregud!

## God velferd

Tross slike minner tror Lund det er kameratskap og suksess de fleste husker.

– Man har lett for å glemme de tunge takene. Jeg var jo mye sulten, for eksempel, og byttet bort sigaretttrasjonen min mot egg og bacon på en lokal bierstube. Samtidig hadde vi fenomenale boforhold og gode velferdstilbud. Vi reiste gratis med tog og så mye av Tyskland og Europa – jeg tok min ti-dagers perm i Paris! Det viktigste er at vi følte at vi gjorde en viktig jobb, og at vi gjorde det bra.

Selv om Tysklandsbrigadens oppgave var todelte, var ikke daværende forsvarsminister Jens Christian Hauge i tvil om

hva som var viktigst: «Tysklandsbrigaden (...) er ikke i Tyskland for å ta hevn. Vi har bitre tap, men vi ønsker ikke å hevne oss. Hva er det så vi skal? Vi skal til Tyskland for å fullbyrde freden.»

## Trodde på hevn

– Jeg så for meg at Tysklandsbrigaden skulle bli min sjanse til hevn. Det var ikke hat som drev meg, men tanken på revansj. Da vi kom frem og så elendigheten, skjønte vi at noen allerede hadde tatt revansj. Hevnlysten snudde til sympati, sier Lund.

Tysklandsbrigadene kan regnes som Norges første internasjonale fredsbevarende styrke,

«Hevnlysten snudde til sympati»

Odd Lund, Tysklandsbrigaden

men svært få gjorde det. Da Telemark bataljon ble med i Ifor i 1995, omtalte mediene norsk internasjonal deltakelse som noe nytt. Dette fortviler Tysklandsbrigadens veteraner.

– Det irriterer oss. Når for eksempel generaløyntnant Thorstein Skiaker ble omtalt som første nordmann til å lede en multinasjonal brigade... Vi ringer stadig – både NRK og andre – for å gi litt voksenopplæring. Jeg tror problemet er at Tysklandsbrigaden forbigås i norske skolars historiebøker.

Lund har nå sluttet å jobbe for veteranforbundet og bruker sin tid på tysklandsveteranenes ettermøte.

– Det er viktigere at vi får historien riktig og frem enn at vi huskes for et bra forbund!

Veteranen har også oversatt en kortversjon av Tysklandsbrigadens historie til tysk. Denne skal deles ut til de mange skoler og institusjoner i Tyskland som viser interesse.

– Ja, vi må stå på mens vi lever. Snart er vi borte, og da frykter jeg at vi blir helt borte fra Norges hukommelse.

## fakta

**Hvor:** Schleswig-Holstein, nord i Tyskland

**Norsk deltakelse:** 1947-1953

**Nordmenn totalt:** Ca. 50 000

**Formål:** Det var todelte: å opprettholde fred og orden, samt å forsvare Tyskland mot potensielle angrep.

**Bakgrunn:** Spørsmålet om norsk deltakelse i Tyskland kom opp under annen verdenskrig, mens

regjeringen var i eksil i London. Storbritannia ønsket at Norge skulle stille «en liten divisjon på 12 000 mann» – en umulig størrelse å mobilisere. I 1946 ble det enighet om en liten norsk brigade. I stortingsproposisjon nr 34 (1945-1946) ble det avgjørende argumentet at «Norge har en sterk moralsk plikt til å ta en forholdsmessig byrde ved okkupasjonen av Tyskland».